

**STATENS TILBUD
VED
REINDRIFTSAVTALEFORHANDLINGENE
FOR
AVTALEÅRET 2014/2015**

Oslo 28. januar 2014

Innhold

1.	INNLEDNING.....	4
2.	POLITISKE FØRINGER	4
2.1	Grunnlaget for forhandlingene.....	4
2.2	Mål med reindriftspolitikken.....	5
2.3	Reindrifftsavtalen som reindrifftspolitisk virkemiddel.....	5
2.4	Tilpassing av reintallet til beitegrunnlaget.....	6
3.	DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN I REINDRIFTEN	8
3.1	Muligheter til økt inntjening ved økt slakteuttak	10
4.	Omprioriteringer i ReindrifftsAVTALEN 2013/2014.....	11
4.1	Utestegning fra vinterbeiter i Sverige.....	11
4.2	Bruk av mindreforbruket fra 2013.....	11
4.2.1	Infrastrukturtiltak som legger til rette for økt slakting av rein	11
4.2.2	Kompetansegivende kurs.....	12
5.	Skatter og avgifter i reindriften.....	12
5.1	Reindrifftsfradraget.....	12
5.2	Avgifter.....	13
6.	STATENS TILBUD TIL REINDRIFTSAVTALEN 2014/2015.....	13
6.1	Innledning.....	13
6.2	Satsingsområder for Reindrifftsavtalen 2014/2015	13
6.3	Bevilgning over statsbudsjettet 2015	15
6.3.1	Bevilgningsramme.....	15
6.3.2	Priser	15
6.4	Utviklings-og investeringstiltak (RUF).....	15
6.4.1	Økonomisk ramme	15
6.4.2	Kapittel 1151 post 51 – Reindrifftens utviklingsfond	15
6.4.3	Kvinnerettede tiltak	16
6.4.4	Forskning og utvikling	17
6.4.5	Samisk utviklingsfond	17
6.4.6	Konfliktforebyggende tiltak	17
6.4.7	Reinprogrammet	17
6.4.8	Fagbrevordningen.....	19
6.4.9	Markedstiltak	19
6.4.10	Reintransport/pramming	21
6.4.11	Gjeterhytter og anlegg.....	21
6.4.12	Protect Sapmi	21
6.4.13	Lærings- og omsorgsbaserte tjenester.....	22
6.4.14	Andre ordninger som sorterer under RUF.....	22
6.5	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	23
6.5.1	Økonomisk ramme	23
6.5.2	Distriktstilskudd.....	23
6.5.3	Generelle vilkår for tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	23
6.5.4	Driftstilskudd.....	24
6.5.5	Ektefelletilskudd	24
6.5.6	Produksjonspremie.....	24
6.5.7	Kalveslaktetilskudd.....	25
6.5.8	Fraktilskudd	25
6.5.9	Rapportering av slaktet rein.....	25
6.6	Velferdsordninger.....	25

6.7	Organisasjonstilskudd.....	26
6.8	Fordeling av tilbudets ramme.....	27
	Fordeling av tilbudets ramme på de ulike postene (mill kroner):	27
7.	Forhold utenfor rammen for Reindrifftsavtaleforhandlingene	29
7.1	Hovedavtalen.....	29
7.2	Sikring av reindriftens arealer	29
7.2.1	Planretningslinjer for særlig viktige reindrifftsareal	29
7.2.2	Rettsutgreiing, bruksordning, mv. internt i reindrifften	29
7.3	EUs forordning 853/2004.....	30
7.4	Rovvilt.....	30
7.5	Radioaktivitet.....	30

1. INNLEDNING

Statens forhandlingsutvalg viser til Norske Reindriftsamers Landsforbunds (NRLs) krav av 6. januar 2014 til forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2014/2015, og legger med dette fram Statens tilbud og tilsvarende. Tilbudet legges fram som grunnlag for videre forhandlinger.

NRL har satt den økonomiske rammen for avtaleåret 2014/2015 til 118,7 mill. kroner i tekstdelen, og til 122,2 mill. kroner i oversiktstabellen. Summeringen av delområdene i tekstdelen er 121,2 mill. kroner. Differansen ligger i avsetningen til RUF som i tekstdelen er satt til 36,1 mill. kroner. Statens forhandlingsutvalg har lagt til grunn avsetningene som fremkommer i oversiktstabellen.

Årets forhandlinger gjelder budsjettåret 2015. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop 1 S (2014-2015) for Landbruks- og matdepartementet (LMD). Stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen fremmes som tidligere for behandling i vårsesjonen. Proposisjonen vil i utgangspunktet ikke inneholde forslag til budsjettvedtak utover omdisponeringer mellom poster for 2014. Imidlertid forutsettes det at Stortinget ved sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2015.

I kapittel 2 gjennomgås grunnlaget for forhandlingene og Regjeringens og Stortingets politiske føringer for reindriftspolitikken. I kapittel 3 gis en beskrivelse av den økonomiske utviklingen i reindriften. Kapittel 4 omhandler omprioriteringer i Reindrifftsoppgjøret 2013/2014. Videre omhandler kapittel 5 skatter og avgifter i reindriften. Kapittel 6 inneholder Statens tilbud til forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2014/2015. I kapittel 7 behandles avslutningsvis enkelte av de spørsmål som NRL har reist i sitt krav, og som ligger utenfor rammene for avtaleforhandlingene. De spørsmål som er tatt opp i NRLs krav og som ikke er behandlet under kapittel 6 og 7, vil bli tatt opp til drøftelse under de videre forhandlingsmøtene.

2. POLITISKE FØRINGER

2.1 Grunnlaget for forhandlingene

Reindrifftsavtaleforhandlingene gjennomføres etter de bestemmelser som er gitt i Hovedavtalen for reindriften. Hovedavtalen ble inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og NRL den 26. februar 1993. I henhold til avtalens § 2 skal Landbruks- og matdepartementet (LMD) og NRL føre forhandlinger om en løpende reindrifftsavtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindriftsnæringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte mål og retningslinjer for reindriftspolitikken. Tiltakene skal omfatte økonomiske virkemidler. Partene skal også kunne kreve forhandlinger om faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for en utvikling av næringen mot de mål som er fastsatt for reindriftspolitikken.

I tilfelle brudd i forhandlingene, fremmer Staten, ved LMD, på eget grunnlag overfor Stortinget forslag om de tiltak og økonomiske rammer som skal gjelde for kommende avtaleperiode.

2.2 Mål med reindriftspolitikken

Mål og retningslinjer for reindriftspolitikken er trukket opp i St. meld. nr. 28 (1991-1992) *En bærekraftig reindrift*, og av Stortinget i Innst. S. nr. 167 (1991-1992). I innstillingen konkretiseres "En bærekraftig reindrift" gjennom målene om en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift. Målene står i innbyrdes sammenheng; økologisk bærekraft gir grunnlag for økonomisk bærekraft, og sammen gir økologisk og økonomisk bærekraft mulighet for å ivareta og utvikle kulturell bærekraft.

I etterkant av behandlingen av St. meld. nr. 28 (1991-1992) har Stortinget to ganger i året behandlet reindriftspolitikken – ved den årlige reindrifftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet. Regjeringen og Stortinget har videreført hovedlinjene i meldingen, men det er også gjennomført løpende og nødvendige tilpasninger, og nye momenter i forvaltningen av reindriften har blitt vektlagt.

Våren 2012 behandlet Stortinget Meld. St. nr 9 (2011-2012). Ved behandlingen av meldingen sluttet Stortingets flertall seg til Regjeringens reindriftspolitik. I innstillingen viste Næringskomiteen til at regjeringen vil sikre ei bærekraftig reindriftnæring gjennom tilpasset reintall, reduserte tap og økt produksjon. I den forbindelse understreker komiteen betydningen av at reintallet reduseres i de områder der det er for mye rein, og at dette også er svært viktig for å ivareta hensynet til dyrevelferd.

I Regjeringsplattformen vises det til at reindriften er en viktig næring i deler av landet. Den sikrer matproduksjon og utgjør livsgrunnlaget for mange mennesker. Videre at næringen er en forutsetning for samisk kultur og samfunnsliv. Følgende tiltak er konkretisert i regjeringsplattformen:

- Legge frem en stortingsmelding om bærekraft i reindriften.
- Endre reindrifftsloven slik at økologisk bærekraft prioriteres.
- Sikre rammevilkår som gjør at næringen på sikt blir mindre avhengig av overføringer.
- Likebehandle bønder og reineiere når det gjelder avgifter på driftsmidler.
- Gjennomføre forenklinger i landbruksbyråkratiet.

Det vises også til samarbeidsavtalen mellom regjeringspartiene, Venstre og Kristelig folkeparti hvor det bl.a. fremgår at avtaleinstituttet i landbruket opprettholdes. Videre at det skal legges vekt på forutsigbarhet og reformer som kan gi økt lønnsomhet.

2.3 Reindrifftsavtalen som reindriftspolitisk virkemiddel

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindriftspolitikken. I forhandlingene om reindrifftsavtalen

drøftes de sentrale økonomiske spørsmål som knytter seg til utviklingen i næringen. Her fastsettes retningslinjene for bruken av de økonomiske virkemidlene – blant annet ut fra reindriftslovens intensjon og bestemmelser, og ut fra de behov og utfordringer næringen til enhver tid står overfor.

Fra og med reindriftsavtalen 2003/04 er tilskuddsordningene lagt vesentlig om i forhold til tidligere. Tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag er endret fra ordninger som i stor grad har vært faste beløp per siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Dette innebærer at mens ordningene tidligere var knyttet opp mot et minstekrav til produksjon (kg), er dagens ordninger knyttet til verdien av det som produseres (kr). Videre er det rettet oppmerksomhet på tiltak som skal legge til rette for økt slakting og omsetning av reinkjøtt.

Dagens tilskuddsordninger for reindriftnæringen har hatt en annen utvikling i forhold til det øvrige landbruket hvor man de siste år, både nasjonalt og internasjonalt, har redusert de produksjonsavhengige tilskuddene til fordel for mer produksjonsnøytrale ordninger. Noe av bakgrunnen for dette er at man ønsker å stimulere til økt slakteuttak og produksjon per dyr.

Dagens tilskuddsystem har hatt en positiv effekt på slakteuttaket og verdiskapingen i reindriften, har den bidratt samlet sett til å øke forutsigbarheten i næringen, samt bidratt til en betydelig forenkling i forvaltningen av de ulike tilskuddsordningene.

De siste reindriftsavtalene har lagt større vekt på næringsretting for de reindriftsutøverne som har reindrift som hovedvirksomhet. De produksjonsrettede tilskuddene har blitt prioritert på bekostning av tilskudd som ikke direkte stimulerer til økt slakting og omsetning. Videre er tiltak over RUF som legger til rette for økt slakting og omsetning blitt prioritert. Her nevnes avsetning til infrastrukturtiltak og økte bevilgninger til Reinprogrammet og til Markedsutvalget for reinkjøtt. I tillegg er det innført krav om at leder av siidaandel og dennes ektefelle/samboer og familie i rett opp- eller nedstigende linje, samt søsken til leder av siidaandel må inneha minimum 85 % av reintallet i siidaandelen for å få fullt tilskudd. Tilskudd er også avviklet for å forenkle den administrative forvaltningen av tilskuddene og gjøre det mulig å øke produksjonspremien og kalveslakte tilskuddet innenfor gitte økonomiske rammer. Dette gjelder avvikling av tidligslakte tilskuddet og særskilt tilskudd i Vest-Finnmark, samt gjennomføring av reduksjoner i driftstilskuddet.

Gjennom reintallsprosessen har det også blitt mulig å knytte sammen virkemidlene over reindriftsavtalen og reindriftsloven. Konkret har dette medført at de som ikke har fulgt opp vedtak om øvre reintall har fått betydelige avkortinger.

2.4 Tilpassing av reintallet til beitegrunlaget

Mangelfull tilpassing av reintallet er den mest alvorlige og krevende utfordringen reindriften står overfor. Etter Statens forhandlingsutvalg sine vurderinger ligger det nå bedre til rette for å lykkes med reintallstilpasningen enn tidligere. Gjennom

reindrifftsloven av 2007 et det etablert en rekke virkemidler for å redusere reintallet til bærekraftig nivå. Videre gir reindrifftsloven mulighet til i sterkere grad enn tidligere å knytte sammen de lovbaserte virkemidlene og virkemidlene over reindrifftsavtalen.

Myndighetene er nå inne i slutfasen av de prosesser som loven foreskriver for fastsetting og reduksjon av reintallet. Reindrifftsstyret har i februar 2013 vedtatt frister for en forholdsmessig reduksjon. I de siidaer som må redusere sitt reintall, har hver siidaandel fått fastsatt en frist for reduksjon av sin flokk. Foruten ett distrikt behandlet Reindrifftsstyret samtlige klager på vedtatte frister under sine møter i november og desember 2013. Dette utgjorde i underkant av 80 klagesaker. Tilnærmet samtlige av disse klagesakene er nå ferdigbehandlet av departementet.

Det er nå den enkelte siidaandels ansvar å følge opp de vedtak som er fattet, og gjennomføre selve reduksjonen innen gitte frister. I dette arbeidet vil det være viktig at man fra myndighetenes side holder fast ved det opplegg som er valgt, slik at man får gjennomført reintallsprosessen. Først gjennom en gjennomføring av de prosesser som loven foreskriver, har man et fullgodt grunnlag for å vurdere effekten av de lovbaserte virkemidlene.

Ut fra godkjente bruksregler skal reintallet reduseres med i underkant av 40.000 rein. Nesten samtlige distrikt i Vest-Finnmark og enkelte distrikt i Øst-Finnmark skal redusere reintallet. Det er 12 distrikt som skal redusere fra 30-49 pst.

Hele reduksjonen forutsettes gjennomført i løpet av 1 til 3 år, avhengig av hvor mange dyr distriktet skal redusere med. Etter gjennomføring av det første reduksjonsåret er det 2 av 3 siidaandeler som har fulgt pålegg om reduksjon av reintallet.

I sitt krav viser NRL til at intensjonen med Reindrifftsloven av 2007 er å gi økt grad av selvstyre til reindrifftsneringen. Videre finner NRL det på sin plass å minne departementet om at reinbeitedistriktene selv foreslo reintall med utgangspunkt i egen fagkompetanse og kjennskap til reinbeiteområdene, men at dette ble avvist av Reindrifftsstyret. Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at NRL er enig i at reintallet er for høyt i store deler av Finnmark. Statens forhandlingsutvalg poengterer at ved fastsettelsen av øvre reintall har Reindrifftsstyret benyttet omforente kriterier for en økologisk bærekraftig reindrift. Dersom Reindrifftsstyret hadde fulgt distriktenes egne forslag, hadde resultatet samlet sett blitt en ytterligere økning av reintallet sett i forhold til reintallet per 1. april 2012.

Selv om en tilpassing av reintallet er et forhold mellom den enkelte siida og myndighetene, er det viktig at NRL støtter opp om og deltar aktivt i de prosesser som nå gjennomføres. Dette gjelder ikke minst med å bidra til at riktig informasjon kommer ut til reindrifften.

3. DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN I REINDRIFTEN

Gode klimatiske forhold på begynnelsen av 2000-tallet har ført til oppbygging av reinflokkene og god kjøttproduksjon. Det har vært en positiv utvikling, men for noen deler av Vest-Finnmark og vestlige deler av Øst-Finnmark er reintallet for høyt. Dette har gått utover dyrevelferden, slaktevekter og kjøttkvaliteten. Selv om det har blitt færre siidaandeler i Finnmark, er det flere personer tilknyttet siidaandelene enn tidligere i disse områdene. Det legges til grunn at dette har hatt en innvirkning på en økning av reintallet. I øvrige områder er utviklingen i antall siidaandeler stabil.

For perioden 2003 til 2012 var kjøttinntektene økende til og med 2008. Med bakgrunn i feil prisrapportering fra slakteriene ble det i 2009 rapportert en reduksjon i inntektene. Fra 2003 til 2012 økte antall slakt med 38 %. Mens økningen i antall tonn var på kun 9,7 %. Her trekkes det paralleller til reduksjonen i gjennomsnittlig slaktevekt. Denne ble i samme periode redusert fra 26,4 kg til 22,5 kg (-14,7 %). Samtidig var vektene i 2003 på sitt høyeste perioden sett under ett, med 26,4 kg.

I 2010 gjorde en vanskelig markedssituasjon at prisene ble ytterligere redusert. Prisreduksjonen fortsatte, og var i 2012 nede på samme nivå som i 2006. På grunn av reduksjonen, lavere vekter samt nedgang i slaktekvantumet, var inntektene i 2012 nede på tilnærmet samme nivå som i 2005.

Tilskuddsnivået målt i faste priser har vært varierende, med en nedadgående tendens gjennom perioden. De største utbetalingene var i 2004 og 2006, men økningen disse årene var basert på de ikke produksjonsrettede tilskuddene. Dersom vi ser på de tilskuddene som er direkte avhengig av produksjonen, utgjorde disse i årene 2007 – 2011 en større andel av de totale tilskuddene enn i perioden for øvrig. De produksjonsavhengige tilskuddene utgjør 39% av de totale tilskuddutbetalingene gjennom perioden.

Dersom vi ser på de kostnadssenkende og direkte tilskuddene, utgjør disse totalt 63% av de totale tilskuddene gjennom perioden.

Erstatningsnivået økte noe i begynnelsen av sammenligningsperioden, og hadde en tilsvarende reduksjon i midten av perioden. Økningene i 2006 og 2007 må sees i sammenheng med engangsutbetalinger for arealinngrep i Troms og Finnmark. Andelen rovvilterstatninger økte mye i 2006 i forhold til perioden før. Denne økningen må sees i sammenheng med en endring i erstatningsbeløpene, hvor man fra 2006 inkluderte tapt produksjonspremie i utbetalingene. Vi ser også at fra 2009 til 2011 har erstatningsutbetalingene hatt en stor økning hvert år, og det er hovedsakelig utbetalinger knyttet til rovvilttap som utgjør økningen. I 2012 er denne andelen noe redusert.

Kostnadene har de senere årene vært jevnt økende. Fra og med 2006 har man hatt en markant økning i de totale kostnadene landet sett under ett. De største utgiftene går til kjøretøy og maskiner (20 %), avskrivninger (18 %) samt utstyr (12 %). Dette er beregnet

for perioden under ett. For øvrig ser man at postene varekjøp og utstyr er poster som har en økende tendens hele perioden igjennom, bakgrunns materialet viser at disse to postene har en økning på henholdsvis 160 % og 214 % fra 2003 til og med 2012.

Reindriftsnæringen har totalt sett hatt en forholdsvis svak økonomi i hele sammenligningsperioden. Kjøttinntektene har i det vesentligste vært lavere enn kostnadene, med unntak av årene 2006 til 2008. Næringen har i stor grad vært avhengig av statstilskudd og erstatninger. Resultatmålene blir svake, og 2008 er periodens beste år ut fra vederlagsmålet for arbeid og egenkapital. Kjøttinntektene ble imidlertid redusert i 2009 på grunn av et lavere prisnivå enn antatt, og sammenholdt med de økte kostnadene dette året, var resultatet dårligere enn foregående år.

Tabellen nedenfor viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter de fire siste år, samt budsjett for 2013 (mill. kroner):

Regnskapsposter	Regnskap				Budsjett
	2009	2010	2011	2012	2013
Produksjonsbaserte inntekter:	182,5	174,3	142,7	122,8	159,1
Statstilskudd:	85,0	87,2	76,9	65,4	71,7
Erstatninger:	67,7	72,2	79,9	76,0	76,1
Sum inntekter:	335,2	333,6	299,4	264,3	306,8
Sum kostnader:	159,2	172,7	163,4	174,3	180,9
Vederlag for arbeid og kapital	176,0	160,9	136,0	90,0	125,9
Renter på lånt kapital	6,6	8,4	9,7	9,5	9,5
Vederlag for arbeid og egenkapital totalt (1000 kr)	169.400	152.600	126.300	80.500	116.400
Vederlag for arbeid og egenkapital:					
Per årsverk (kr)	169.000	152.900	126.560	85.700	121.900
Per siidaandel (kr)	295.200	266.200	211.203	141.957	202.100

Tabellen viser en nedgang i resultatmålene fra 2011 til 2012. Imidlertid er det store forskjeller mellom områder og innad i det enkelte området. Samlet sett reduseres vederlag for arbeid og egenkapital fra 126,3 mill. kroner til 80,5 mill. kroner. Per årsverk reduseres vederlaget for arbeid og egenkapital fra 126.560 kroner til 85.700 kroner. Reduksjonen skyldes i hovedsak en nedgang i kjøttinntektene, reduksjon i tilskuddene, reduksjon i livdyrverdien, samt en økning i kostnadene. Foreløpige tall for 2013 viser en positiv endring av resultatmålene. Dette skyldes i hovedsak både et økt slakteuttak og en økning i produsentprisen. Selv om foreløpige tall for 2013 viser en mer positiv utvikling, fresmtår den økonomiske utviklingen som bekymringsfull med hensyn til målet om økonomisk bærekraft. Samtidig påpeker Statens forhandlingsutvalg at reindriftsutøverne er selvstendig næringsdrivende som selv bestemmer sin fordeling av arbeidsinnsats og investeringer mellom reindriften og andre formål. I den

forbindelse fremheves de muligheter som ligger for økt slakteuttak i mange distrikter, dersom man skal legge vekt på å oppnå økonomiske resultater.

3.1 Muligheter til økt inntjening ved økt slakteuttak

Dagens reindrift baseres i stor grad på kjøttproduksjon. Dette er den viktigste inntektskilden i næringen. For å sikre god lønnsomhet i driften er det derfor viktig å ha en høyest mulig kjøttproduksjon. I mange distrikt har utøverne gjort tilpasninger i driften nettopp for å høyne kjøttproduksjonen til et nivå som maksimerer inntekter. I andre distrikt er situasjonen en annen, særlig er lav produksjon og lave inntekter en utfordring for distrikter i de såkalte fellesbeiteområdene i Finnmark. Likeledes i enkelte distrikt i de kystnære områdene sør for Finnmark.

De siste ti års forskning på variasjon i produksjon og tap i reindriften i Norge viser at flere reinbeiteområder har et stort potensial til å øke produksjonen. Norsk institutt for naturforskning (NINA) har gjennomført studier i Finnmark i perioden 2000 – 2012, og i resten av landet i perioden 2008 – 2012. Resultatene¹ viser at reindriften i enkelte områder kan doble produksjonen gjennom enkle tilpasninger i driften. De viktigste tilpasningene vil være et høyt slakteuttak av kalv og en lavere reintetthet (reintall). Årsaken til at dette er den beste tilpasningen er en sterk negativ sammenheng mellom tetthet av dyr og kroppsvekt hos rein. Kroppsvekten i sin tur er helt avgjørende for kalveproduksjon og overlevelse av dyr. Tilpasningen må være et tilstrekkelig høyt slakteuttak, og en stabil reintetthet som gir kroppsvekter slik at kalveproduksjonen og overlevelse maksimeres. Hovedutfordringen for distrikt med lav produksjon er å finne riktig "nivå" for slakteuttak, kroppsvekter og reintetthet slik at inntektene maksimeres.

Statens reindriftsforvaltning igangsatte høsten 2013 et forprosjekt for å se hvilke muligheter for økt produksjon og lønnsomhet som finnes i de såkalte fellesbeiteområdene i Finnmark. Prosjektet er gjennomført av NINA og Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF). NINA har beregnet produksjon i flokkene og NILF har beregnet lønnsomhet. Utgangspunktet har vært en drift basert på kalveslakt. Resultatene² fra dette forprosjektet viser at vestre-, midtre- og østre sone i Kautokeino og vestre sone i Karasjøk har et betydelig potensial til økt produksjon og lønnsomhet. De fant videre at et slakteuttak på 66 – 72 % av merkede kalver vil maksimere kjøttproduksjon og inntekt. Videre fant de at selv om tetthet av rein halveres i disse områdene, vil kjøttproduksjon og inntekter øke sammenlignet med i dag. De fant også at kroppsvekten til reinen er den største prisdriveren, selv om de største slakteriene hadde noe variasjon i prispolitikken.

Statens forhandlingsutvalg mener at reindriften med dette har fått et godt utgangspunkt for å finne riktig "nivå" for slakteuttak, kroppsvekt og reintetthet slik at produksjonen øker og inntektene maksimeres. Det gjelder særlig i de nevnte områdene i Finnmark. Samtidig har NINA i tidligere studier funnet at også enkelte distrikt i områdene sør for

¹ NINA rapport 821, 2012, "Rovvilt og reindrift – Kunnskapsstatus i Finnmark". NINA rapport 938, 2013, "Beregning av produksjon og tap i reindriften"

² NINA rapport 999, 2014, "Effekt av høsting på produksjon og lønnsomhet i reindriften"

Finnmark vil kunne øke produksjonen ved å øke slakteuttaket. Selv om ikke reintetthetene er like høye som i deler av Finnmark i dag, viser studiene at kalveproduksjon og overlevelse økes ved et stabilt lavere reintall. Det er derfor viktig at reindriften følger opp dette med riktig tilpasninger i driften. Statens forhandlingsutvalg påpeker at innretningen av virkemidlene i reindriftsavtalen i all hovedsak vil være orientert mot en slik tilpasning. Hensikten er å støtte opp om de utøverne som har reindrift som sin hovedvirksomhet.

4. OMPRIORITERINGER I REINDRIFTSAVTALEN 2013/2014

4.1 Utestegning fra vinterbeiter i Sverige

Statens forhandlingsutvalg orienterer om at finansiering av tiltak for distrikt som er forhindret fra å bruke vinterbeiter i Sverige på grunn av at Norsk-svensk reinbeitekonvensjon ikke er på plass, vil løses på utsiden av Reindriftsavtalen. For å sikre driftsgrunnlaget for disse distriktene også vinteren 2013/2014, vil det bli omdisponert inntil 1,9 mill. kroner til føring og andre nødvendige tiltak fra kapittel 1147 post 71 til kapittel 1151 post 51 i 2014.

Det har vært enkelte utfordringer med praktiseringen av gjeldende retningslinjer for kompensasjon for manglende konvensjonsbeiter. Av den grunn vil det bli utarbeidet en forskrift for tilskudd til føring og transport til konvensjonsområdene.

4.2 Bruk av mindreforbruket fra 2013

Regnskapstall for 2013 viser et mindreforbruk per 1. januar 2014 på om lag 7,2 mill. kroner. Fortsatt er ikke alle tilskuddssøknadene ferdigbehandlet. På denne bakgrunn legger Statens forhandlingsutvalg til grunn at mindreforbruket på post 75 vil være om lag 7,0 mill kroner.

Under forutsetning om at mindreforbruket blir godkjent overført til 2014 samt at mindreforbruket blir godkjent ompostert fra post 75 til post 51, ønsker Statens forhandlingsutvalg å prioritere tiltak som støtter opp om økt slakting og omsetning av reinsdyrkjøtt. Ved at tiltakene finansieres av et mindreforbruk fra siste budsjettår, er det viktig at tiltakene ikke binder opp bevilgningene over flere budsjettår.

De tiltak som Statens forhandlingsutvalg ønsker å prioritere må sees i sammenheng med prioriteringer og innretning av statens tilbud til Reindriftsavtalen 2014/2015.

Konkret foreslås følgende tiltak:

- Infrastrukturtiltak som legger til rette for økt slakting av rein
- Kompetansegivende kurs knyttet til privat slakting og omsetning av reinkjøtt i nærmarkedet

4.2.1 Infrastrukturtiltak som legger til rette for økt slakting av rein

Ved inngåelsen av Reindriftsavtalen 2013/2014 ble det enighet om å sette av 7,5 mill kroner til oppgradering av infrastrukturen knyttet til uttak av slaktedyr.

Etter en nærmere fastsatt prosess, ble det kartlagt et behov i det enkelte reinbeiteområdet. På bakgrunn av denne kartleggingen foretok RUF-styret en prioritering mellom områder og distrikt. Denne prioriteringen sammen med strategisk plan fra våren 2012, skulle legges til grunn ved behandling av søknadene fra distriktene.

Ekstra- bevilgningen på 7,5 mill. kroner i 2013 var ikke tilstrekkelig til å imøtekomme de innkomne søknadene. Med bakgrunn i det arbeidet som ble gjort i 2013 og dagens utfordringer i næringen, legger Statens forhandlingsutvalg til grunn at RUF-styret i løpet av våren får behandlet søknader om infrastrukturtiltak i den hensikt at anleggene legger til rette for økt slakting og omsetning i sesongen 2014/2015.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det avsettes 6,5 mill. kroner utover RUF sin ordinære ramme til infrastrukturtiltak i reindriften.

4.2.2 Kompetansegivende kurs

Statens forhandlingsutvalg ser det som hensiktsmessig at det gjennomføres kurs i privat slakting og omsetning av reinkjøtt i nærmarkedet, herunder kurs i gjeldende regelverk og i bruk av krumkniv.

Statens forhandlingsutvalg ser det som naturlig at NRL får ansvaret for planlegging og gjennomføring av kursene for reindriftsutøverne. I forkant av gjennomføring av kursene oversender NRL en kursplan med budsjett til SRF for godkjenning. Det skal legges opp til at kursene er gjennomført før slaktesesongen 2014/2015.

Det settes av inntil 500.000 kroner i 2014 til gjennomføring av kompetansegivende kurs i privat slakting og omsetning, herunder bruk av krumkniv.

5. SKATTER OG AVGIFTER I REINDRIFTEN

5.1 Reindriftsfradraget

Fra og med skatteåret 2003 er det innført et fradrag i alminnelig inntekt for skattytere med positiv næringsinntekt fra reindriften. Hensikten med innføringen er å legge til rette for økt produksjon og verdiskaping i næringen.

Reindriftsfradraget har fra og med inntekståret 2009, fulgt økningen av jordbruksfradraget. For 2014 utgjør fradraget inntil 63.500 kroner pluss 38 % av inntekt i reindriftnæring som overstiger 63.500 kroner, opp til et maksimalt fradrag på 166.400 kroner pr. skattyter. Dette innebærer at næringsinntekt mellom 0 og 63.500 kroner gir reindriftsfradrag lik inntekten. Dersom næringsinntekten er mellom 63.500 kroner og 334.289 kroner, er fradraget 63.500 kroner pluss 38 % av næringsinntekt over 63.500 kroner. Når næringsinntekten er 334.290 kroner eller høyere, får man maksimalt fradrag på 166.400 kroner.

5.2 Avgifter

Vedrørende krav om avgiftskompensasjon over reindrifftsavtalen, viser Statens forhandlingsutvalg til rapporten "*Virkning av omleggingen i 1982 fra avgift til økt tilskudd over reindrifftsavtalen*" fra 2006. Rapporten ble fremlagt for avtalepartene til forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2007/2008. Både når det spørsmål knyttet til avgiftsbelastning av driftsmidler og formuesbeskatning av gjerder og anlegg henvises det til Finansdepartementet som rette departementet for skatte- og avgiftsspørsmål, samt den kontakt som er etablert mellom NRL og Finansdepartementet.

6. STATENS TILBUD TIL REINDRIFTSAVTALEN 2014/2015

6.1 Innledning

I dette kapitlet gis det innledningsvis en omtale av Statens satsingsområder for Reindrifftsavtalen 2014/2015. Deretter følger Statens tilbud som er bygd opp tilsvarende som for de siste års reindrifftsavtaler. De ordninger som er gjeldende gjennom Reindrifftsavtalen 2013/2014, og som ikke omtales i dette kapitlet, foreslås videreført uten endringer. Når det gjelder de avsetninger som foreslås til de enkelte ordninger, er disse i hovedsak basert på Reindrifftsforvaltningens anslag samt vurderinger i forhold til markeds- og slaktesituasjonen. Dette kan innebære at avsetningene til enkelte av de direkte tilskuddsordningene kan være justerte selv om det ikke foreslås endringer i satsene for det aktuelle tilskuddet. I kapittel 6.8 gis en oppsummering av forslaget til fordeling av den økonomiske rammen.

6.2 Satsingsområder for Reindrifftsavtalen 2014/2015

Statens forhandlingsutvalg mener reindrifftspolitikken bør føres videre basert på Stortingets forutsetninger og ut fra den situasjonen man står overfor i næringen. Det er en politisk målsetting å arbeide for å utvikle reindrifftnæringen som en rasjonell markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. I den forbindelse legges det opp til å tilrettelegge for de utøverne som har reindrifft som hovedvirksomhet.

Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at reindrifftsavtalens hovedmål er at den skal bidra og stimulere til økt slakting og omsetning av reinkjøtt. I den forbindelse vil det være av betydning at kommende reindrifftsavtale tar høyde for en økning i slakteuttaket i forbindelse med siidaenes oppfølging av godkjente bruksregler, samt at nødvendig infrastruktur for å ta ut slaktedyr prioriteres.

Reindrifftsavtalen 2014/2015 sammenfaller med det siste året av den treårsperioden som Reindrifftsstyret har satt for gjennomføring av reintallsreduksjonen. Med dette som utgangspunkt ser Statens forhandlingsutvalg det som viktig å opprettholde hovedlinjene i dagens tilskuddsystem hvor de direkte tilskuddene er knyttet til verdien av det som produseres. Dette vil etter statens sine vurderinger bidra til å skape stabilitet og forutsigbarhet om ordningene over reindrifftsavtalen.

De godkjente bruksreglene vil utgjøre fundamentet i ressursforvaltningen framover, og er en forutsetning for at en rekke av reindriftslovens bestemmelser kommer til anvendelse. I tillegg kan det i langt sterkere grad brukes økonomiske virkemidler for å stimulere til oppfølging av godkjente bruksregler. Statens forhandlingsutvalg vil bruke denne muligheten for en særskilt oppfølging av siidaer i distrikter med et for høyt reintall. I den forbindelse vil det være av betydning at kommende reindriftsavtale tar høyde for en økning i slakteuttaket i forbindelse med distriktenes oppfølging av godkjente bruksregler.

Statens forhandlingsutvalg påpeker at det er slaktet betydelig mindre rein de tre siste årene sammenlignet med tidligere år. I 2012 var det slaktet 69.000 rein, og i 2013 viser foreløpige tall et slakteuttak på om lag 70.000 rein. Til sammenligning var slakteuttaket i toppåret 2010 på 80.200 rein på listeførte slakterier. Et uttak på 70.000 rein er ikke tilstrekkelig i forhold til å få reintallet redusert til fastsatt nivå i Finnmark. Markedet for reinkjøtt er svært bra. Det gode markedet har ikke reieneierne i enkelte områder benyttet seg av. Reinkjøttbedriftene har god avsetning og lagrene er tilnærmet tomme.

Manglende slakting innebærer større utfordringer med å tilpasse reintallet. I tillegg medfører manglende slakting at reinkjøttbedriftene kan miste sine leveringsavtaler. Når reinkjøttbransjen ikke er leveringsdyktig, vil den forutsigbarheten og tilliten til reinkjøttet som nå er bygd opp gjennom de siste årene bortfalle. Dersom man på ny er nødt til å gjenskape markedsadgangen og tilliten til reinsdyrkjøttet, må man trolig ytterligere ned med produsentprisen. En ytterligere reduksjon i produsentprisen vil forsterke reieneiernes motvilje til å slakte, med de konsekvenser det medfører.

Tettheten av rein er nå slik i mange distrikt at den ikke er økonomisk bærekraftig. Kostnadene ligger langt over produksjonsinntektene. Ved en reduksjon i tettheten vil vektene på reinen øke. Økte vekter gir bedre kjøttfylde og derigjennom bedre pris. Sagt med andre ord: Et tilpasset reintall gir grunnlag for en økonomisk bærekraftig reindrift.

Statens forhandlingsutvalg ser det som avgjørende viktig at reindriftsloven og reindriftsavtalen utfyller hverandre, og trekker i samme retning. De godkjente bruksreglene vil utgjøre fundamentet i ressursforvaltningen framover, og er en forutsetning for at en rekke av reindriftslovens bestemmelser kommer til anvendelse. I dette ligger det at siidaandeler som ikke reduserer dyretallet i henhold til gitte reduksjonsvedtak, ikke vil være tilskuddsberettiget.

For å sikre at dagens økonomiske ordninger ikke motvirker hverandre har Klima- og miljøministeren og Landbruks- og matministeren avklart at dersom reindriftsutøverne ikke følger opp i forhold til reindriftslovens regler om øvre reintall, vil det fremover også bli gjennomført en avkorting i utbetalingene av rovvilterstatningene. Klima- og miljøministeren og Landbruks- og matministeren vil i felles brev til de aktuelle fylkesmennene orientere nærmere om regelverket og om reindriftsmyndighetenes ansvar for å vurdere vilkårene for avkorting etter reindriftslovgivningen.

I tillegg legger Statens forhandlingsutvalg opp til en forenkling av gjeldende regelverk og ordninger. I dette ligger det at det legges opp til en avvikling både av enkelte ordninger og av tidligere gitte øremerkinger.

6.3 Bevilgning over statsbudsjettet 2015

6.3.1 Bevilgningsramme

Statens forhandlingsutvalg foreslår en økonomisk ramme for Reindrifftsavtalen 2014/2015 på 109,5 mill kroner. Dette er tilsvarende ramme som for gjeldende avtale.

Statens forhandlingsutvalg påpeker at den økonomiske rammen også må sees i sammenheng med det etablerte reindrifftsfradraget.

6.3.2 Priser

Det fastsettes ikke målpris for reinkjøtt i slaktesesongen 2014/2015.

I en situasjon hvor SLF vurderer å åpne for import med redusert tollsats forutsetter Landbruks- og matdepartementet at SLF tar kontakt med departementet.

6.4 Utviklings- og investeringstiltak (RUF)

6.4.1 Økonomisk ramme

Statens forhandlingsutvalg foreslår at bevilgningen til Reindrifftsens utviklingsfond for Reindrifftsavtalen 2014/2015 settes til 35,4 mill. kroner mot 33,1 mill. kroner i Reindrifftsavtalen 2013/2014. Ut fra fondets økonomiske situasjon, settes tildelingsrammen til RUF lik bevilgningsrammen.

6.4.2 Kapittel 1151 post 51 – Reindrifftsens utviklingsfond

Fondets regnskap for 2013 viser et overskudd på 25,2 mill. kroner. Inntektssiden består av bevilgningen over reindrifftsavtalen for 2012/2013 på 34,1 mill. kroner, en overføring fra kapittel 1147 post 71 på 1,6 mill. kroner for å dekke tiltak for distrikter som er utestengt fra vinterbeiter i Sverige og overføringer fra kapittel 1151 post 75 på til sammen 18,0 mill. kroner, for å dekke ulike tiltak for økt slakting og omsetning av reinkjøtt, samt for å dekke Reindrifftskonferansen i Alta. På inntektssiden inngår også tilbakebetaling av lån på til sammen 0,1 mill. kroner og renteinntekter på 0,6 mill. kroner. Kostnadssiden gjelder utbetaling av tildelinger. Når det gjelder prognosen for 2014, understreker Statens forhandlingsutvalg at denne er usikker ettersom man på nåværende tidspunkt ikke vet størrelsen på alle utbetalingene.

Resultat	2011	2012	2013*	2014*
Tilført bevilgning over reindriftsavtalen	30 000 000	32 800 000	34 100 000	33 100 000
Overføringer	9 500 000	10 546 000	18 600 000	-
Tilbakebetaling lån	467 476	260 748	118 042	120 000
Renteinntekter	988 644	752 574	645 637	600 000
Sum tilførsel av midler	40 956 120	44 359 322	53 463 679	33 820 000
Utbetalinger	44 371 413	42 588 731	27 502 075	33 000 000
Andre kostnader (adm styrer/utvalg)	814 182	634 823	794 600	800 000
Sum utbetalinger	45 185 595	43 223 554	28 296 675	33 800 000
Resultat	-4 229 475	1 135 768	25 167 004	20 000

*Foreløpige tall for 2013 og prognose for 2014.

Fondets balanse er vist i tabellen under. Eiendelssiden består av beholdningen i Norges bank på 54,4 mill. kroner. Gjelden på 13.591 kroner er skatteoppgjøret for 6. termin 2013, som utbetales i januar 2014. Totalt gir dette en egenkapital på 54,4 mill. kr per 31.12.13. Når det gjelder prognosen for 2014, påpekes det også her at den er usikker grunnet usikkerhet omkring størrelsen på alle utbetalingene.

Balanse	2011	2012	2013*	2014*
Innestående i Norges Bank per 31.12.	28 057 412	29 188 191	54 407 465	30 000 000
Sum eiendeler	28 057 412	29 188 191	54 407 465	30 000 000
Gjeld	22 210	17 922	13 591	15 000
Egenkapital	28 035 202	29 170 969	54 393 874	29 985 000
Sum gjeld og egenkapital	28 057 412	29 188 891	54 407 465	30 000 000

*Foreløpige tall for 2013 og prognose for 2014.

Fondets ansvar per 31.12.13 utgjorde 41,2 mill. kroner. Med ansvar menes vedtatte, men ikke utbetalte tildelinger fra 2013 og tidligere år. Til sammenligning utgjorde fondets ansvar 27,9 mill. kroner per 31.12.12. Ansvaret inngår ikke i fondets balanse. Årsaken til dette er at vedtatte tildelinger utgiftsføres i sin helhet ved utbetaling (kontantprinsippet). Det påpekes likevel at både resultat og balanse bør ses i sammenheng med fondets ansvar.

Utestående lån per 31.12.13 utgjorde 2,9 mill. kroner. Utestående lån inngår ikke i balansen. Årsaken til dette er at lånene utgiftsføres i sin helhet ved utbetaling (kontantprinsippet). Det bemerkes her at RUF-styret i 2013 har vedtatt at to utestående lån til Konsortiet Boalvir BA på til sammen 5,0 mill. kroner tapsføres som følge av at selskapet er konkurs. Dette er hovedårsaken til reduksjonen i de utestående lånene fra 8,1 mill. kroner i 2012 til 2,9 mill. kroner i 2013.

6.4.3 Kvinnerettede tiltak

Arbeidet med likestilling i reindriften krever innsats fra flere aktører. Dette gjelder både fra det offentlige ved utforming av virkemidler, fra næringen selv og ikke minst gjennom næringsorganisasjonen. Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at NRLs strategiske plan for likestilling tas opp til drøftelse under de kommende forhandlingene.

Statens forhandlingsutvalg påpeker at det de siste årene har vært liten søknad på kvinnemidlene, noe som har resultert i at store deler av bevilgningen ikke har blitt benyttet. Videre har kvaliteten på søknadene vært varierende.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det ikke øremerkes særskilte midler til kvinnerettede tiltak i Reindrifftsavtalen 2014/2015.

6.4.4 Forskning og utvikling

Foruten 1,0 mill kroner til prosjektet "Reindrifftsens hverdag" ble det ikke øremerket midler til forskning og veiledning i 2013.

RUF-styret har utarbeidet en strategisk plan for bruk av forskningsmidler over reindrifftsavtalen. Følgende hovedområder er prioritert i planen:

- Arealbruk
- Rein / dyrerelaterte forhold
- Bærekraftig utvikling og institusjonelle endringsprosesser
- Drift og produksjon
- Samfunnsforhold / sosiokulturelle forhold i næringa

Statens forhandlingsutvalg slutter seg fortsatt til RUF-styrets strategiske plan. For å sikre fleksibilitet, foreslår Statens forhandlingsutvalg at det ikke øremerkes særskilte midler til forskning og veiledning i 2014.

Når det gjelder prosjektet "Reindrifftsens hverdag" ber Statens forhandlingsutvalg om at NRL orienterer om statusen for dette prosjektet, inkludert en regnskapsoversikt og en finansieringsplan frem mot en slutføring av prosjektet.

6.4.5 Samisk utviklingsfond

For å kunne prioritere tiltak som direkte stimulerer til økt slakting og omsetning av reinkjøtt, foreslår Statens forhandlingsutvalg å avvikle bevilgningen til Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling (STN).

6.4.6 Konfliktforebyggende tiltak

Statens forhandlingsutvalg foreslår en bevilgning på 1,45 mill kroner til konfliktforebyggende tiltak, herunder inntil 50.000 kroner til administrering av ordningen ved Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Statens forhandlingsutvalg påpeker viktigheten av at Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foretar en prioritering av innkomne søknader.

6.4.7 Reinprogrammet

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2012/2013, ble avtalepartene enige om å avvikle VSP-rein og å etablere et nytt program tilsvarende Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat. Det nye programmet ble gitt navnet Reinprogrammet. Reinprogrammet skal særlig sikre ivaretagelsen av VSP-rein

sine kunders utfordringer. Samtidig inngår reiselivsbasert næringsutvikling i reindriften, samt samarbeidstiltak mellom reindriften og foredlingsbedrifter i programmet.

Etter avviklingen av VSP-Rein og innføringen av Reinprogrammet har det vært en nedgang i antall søknader. Imidlertid ser man nå at de endringer som avtalepartene gjennomførte har begynt å gi effekt. Reinkjøttbransjen begynner å se de muligheter som Reinprogrammet gir, men det er fortsatt viktig med aktiv innsats og tilrettelegging ovenfor programmets kunder. Statens forhandlingsutvalg påpeker viktigheten av at administrasjonen av programmet har stor oppmerksomhet på å få frem de muligheter som finnes i programmet, og Innovasjon Norge for øvrig.

Reinprogrammet vil kunne legge til rette for at næringen kan komme i kontakt med Innovasjon Norge på næringens premisser i forhold til arena og sesonger. Organiseringen internt i Innovasjon Norge med kundeansvar og saksbehandling på berørte distriktskontorer underbygger modellen, og vil etter Statens forhandlingsutvalgs vurderinger sikre god kontaktflate mot reindriften de kommende år. Reinprogrammets modell for kundeansvar er nå likt med Innovasjon Norge sin praksis for øvrige tjenester. Isolert sett kan dette medføre noe høyere ressursinnsats på grunn av antall saker totalt ikke er så stort. Imidlertid er tilbakemeldingene fra Innovasjon Norge at både prosjektilgangen og kvaliteten på søknadene har økt, og at dette henger sammen med lokalkunnskap og at man nå bedre ser arbeidet i Reinprogrammet direkte i sammenheng med øvrig arbeid innen matområdet og øvrige tjenester fra Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge har fremmet forslag om at Reinprogrammet samordnes med Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat. Statens forhandlingsutvalg ser at begge programmene har tilnærmet lik innretning og ser at reinkjøttbedriftene har en del å hente på en tettere samordning av programmene. På denne bakgrunn foreslår Statens forhandlingsutvalg at Reinprogrammet inkluderes i Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat. En samordning av programmene er også en oppfølging av regjeringens målsetting om en forenkling av landbruksbyråkratiet. Statens forhandlingsutvalg foreslår at avtalepartene i løpet av forhandlingene blir enige om hvilke forutsetninger som skal ligge til grunn ved en samordning til ett program, herunder deltagelse fra reindriften i styringsgruppen.

For øvrig foreslår Statens forhandlingsutvalg å videreføre programmet når det gjelder innretning og satsingsområder.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det avsettes 8,2 mill. kroner som reindriften andel i Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat. Bevilgningen inkluderer også Innovasjon Norge sin administrering av programmet.

6.4.8 Fagbrevordningen

Avtalepartene har tidligere vært enige om at fagbrevordningen bør fases ut av reindriftsavtalen, og at det skal gis tilbakemelding til Opplæringskontoret om at kontoret arbeider med dette som siktemål, og derigjennom søker andre finansieringskilder.

Statens forhandlingsutvalg registrerer at Opplæringskontoret siden våren 2010 ikke har funnet andre finansieringskilder. Manglende finansiering vil innebære en avvikling av ordningen. Dette ser utvalget som uheldig, og av den grunn foreslår Statens forhandlingsutvalg en videreføring av fagbrevordningen inntil videre. Dette innebærer en bevilgning på 2,0 mill. kroner. Bevilgningen skal dekke lønn til lærlinger, forsikringer, reiser samt drift av opplæringskontoret.

Som et ledd i arbeidet med å styrke kvinnes stilling i reindriften, foreslår Statens forhandlingsutvalg at opplæringskontoret viderefører prioriteringen av kvinner både blant kommende lærlinger og instruktører. I tillegg er det viktig å sikre en geografisk fordeling av lærlingene.

6.4.9 Markedstiltak

I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2010/2011 ble avtalepartene enige om å etablere et eget Markedsutvalg for reinkjøtt. Hovedoppgaven for markedsutvalget er å sikre norsk reinkjøtt positiv oppmerksomhet og kjøpsutløsende adferd hos sluttbruker. I tillegg skal Markedsutvalget ta på seg formidling av markedsrelevante problemstillinger til andre aktører. Markedsutvalget benytter Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) som strategisk samarbeidspartner til gjennomføring av valgte markedsaktiviteter.

Etter Statens forhandlingsutvalgs vurdering, er generisk markedsføring av reinkjøtt viktig da dette kan bidra til at markedsføringen når fram til flere forbrukere. Imidlertid forutsettes det at reinkjøttbedriftene har tilstrekkelig med varer når det gjennomføres kampanjer.

Fremover kan ikke aktørene basere seg kun på midler over reindriftsavtalen til denne typen markedsføring. Med bakgrunn i at det ikke er omsetningsavgift på reinkjøtt, må bedriftene selv bidra med midler til merkenøytral markedsføring. Det vil derfor være nødvendig at Markedsutvalget har dialog med bransjen om dette. Utover den merkenøytrale markedsføringen vil det være sentralt at den enkelte bedrift tar større ansvar for å øke sin markedskompetanse og markedsføring av egne produkter.

Markedsutvalget har fått utviklet en generisk visuell identitet for Norsk Reinsdyrkjøtt. Den visuelle identiteten understreker særpreget til Norsk Reinsdyrkjøtt og spiller på verdene smakfull, ekte, ren og naturlig. Designet skal gi et etterlatt inntrykk av reinsdyrkjøtt som *Det smakfulle og møre kjøttet fra vidda*. Den visuelle profilen ble tildelt merket for god design i 2013 av Norsk Designråd. Statens forhandlingsutvalg foreslår at Markedsutvalget utarbeider forslag til retningslinjer for hvordan

reinkjøttbedriftene kan nyttiggjøre seg den visuelle profilen, herunder muligheten for å sette en avgift for bedriftene ved bruk av profilen.

Markedsutvalget har i samarbeid med Reinprogrammet gjennomført et seminar for reinkjøttbedriftene. Nytt seminar er planlagt den 12. og 13. mars. Videre har Markedsutvalget samarbeidet med Reinprogrammet omkring aktiviteter i Mathallen under Samefolkets dag både i 2013 og 2014. Statens forhandlingsutvalg foreslår at dette samarbeidet videreføres, og at man også i kommende avtaleperiode legger opp til disse to fellesarrangementene.

I samsvar med sin første markedsplan utarbeidet Markedsutvalget en Markedshåndbok. Boken er blitt distribuert til samtlige siidaandeler og tamreinlag. Markedshåndboken kommuniserer verdiene og skal engasjere reindriftsnæringens primærledd i arbeidet med markedsføring av reinkjøtt. Den foreligger på norsk, nordsamisk og sørsamisk.

Fra Markedsutvalgets side er det lagt til grunn at NRL har hovedansvaret for implementering av håndboken i egen organisasjon og ut i næringen. Markedsutvalget hadde i 2013 planlagt å gjennomføre et arbeid knyttet til implementering av markedshåndboka som ble utarbeidet i 2012. Markedsutvalget arrangerte også et seminar i Oslo i februar 2013 for NRLs lokallag. Målet med disse tiltakene har vært å øke markedsinteressen i reindriftsnæringen, der Markedsutvalget kan være en viktig bidragsyter. Markedsutvalget har meldt tilbake til avtalepartene om at det ikke jobbes planmessig fra næringens side med dette, og at det fortsatt er en utfordring knyttet til implementering av markedshåndboka. I en situasjon hvor NRL ser nytteverdien av denne boken, ber Statens forhandlingsutvalg om at NRL i løpet av forhandlingene legger frem en prosjektplan for hvordan NRL vil bruke Markedshåndboken, herunder hvordan de vil implementere boken i egen organisasjon og ute blant reineierne.

Statens forhandlingsutvalg slutter seg til Markedsutvalgets nye markedsplan for 2014-2015, samt aktivitetsplan for 2014. Videre imøtekommer Statens forhandlingsutvalg Markedsutvalgets anmodning om å få overført mindreforbruket fra 2013. For øvrig slutter Statens forhandlingsutvalg seg til NRLs krav om en avsetning til Markedsutvalget på 5,0 mill. Dette er tilsvarende ramme som for gjeldene avtale.

Aktiviteten i Markedsutvalget har vært større enn først antatt. Ut fra den posisjonen reinkjøttet har hatt i markedet, har dette vært nødvendig. Aktiviteten har vært større både for medlemmene og for sekretariatet. Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at på bakgrunn av behovet for økt omsetning av reinsdyrkjøtt, kreves det fortsatt et stort aktivitetsnivå fra Markedsutvalgets medlemmer og fra sekretariatet. Statens forhandlingsutvalg foreslår derfor at Markedsutvalget gis mulighet til å omdisponere inntil 100.000 kroner i budsjettet for 2014 for å dekke ekstra arbeidsbelastning og økt reiseaktivitet. I tillegg foreslås det at ytterligere 100.000 kroner omdisponeres for å legge til rette for at sekretariatet gis mulighet til å følge opp de oppgaver som blir besluttet gjennomført av utvalget

6.4.10 Reintransport/pramming

Avtalepartene ble ved Reindrifftsavtaleforhandlingene for 2010/2011 enige om at pramming av rein fremdeles skal administreres av staten ved SRF, og at kostnadene ved prammingen skal dekkes over Reindrifftsavtalen. Imidlertid ønsker Statens forhandlingsutvalg å påpeke at reindrifftsutøverne er selvstendig næringsdrivende, og at kostnadene ved pramming av rein i utgangspunktet burde vært belastet den enkelte utøver. På denne bakgrunn bør pramming av rein på sikt fases ut av reindrifftsavtalen.

Når det gjelder administrasjonskostnadene legges det fortsatt opp til at disse dekkes gjennom en avgift per rein som belastes den enkelte reineier.

Avtalen med Seaworks AS utløper ved utgangen av 2014. Ny kontrakt må ut på anbud våren 2014.

NRL har i sitt krav fremmet et ønske om at avtalepartene drøfter ordningen med pramming av rein. Statens forhandlingsutvalg slutter seg til dette, og vil legge opp til en drøftelse av ordningen under de kommende forhandlingene.

Statens forhandlingsutvalg foreslår en videreføring av gjeldene avtale med en bevilgning på 5,3 mill kroner for Reindrifftsavtalen 2014/2015. Dette er tilsvarende bevilgning som i Reindrifftsavtalen 2013/2014.

6.4.11 Gjeterhytter og anlegg

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre satser i forhold til tilskudd til anlegg. Videre foreslås det at det ikke gis tilskudd til anlegg til siidaandeler som ikke oppfyller de generelle vilkårene i *Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag*, samt for reinbeitedistrikt som ikke oppfyller de generelle vilkårene i *Forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikt og tamreinlag*. Det foreslås ingen øremerkinger verken til enkelttiltak eller til en avsetning til dette formålet i Reindrifftsavtalen 2014/2015.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at ordningen med tilskudd til gjeterhytter avvikles. Bakgrunnen for forslaget er å kunne prioritere tiltak som direkte stimulerer til slakting og omsetning av reinkjøtt, samt unngå at det blir stimulert til økt bygging av gjeterhytter.

6.4.12 Protect Sapmi

Ved forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2013/2014 ble avtalepartene enige om å avvente en eventuell avsetning til stiftelsen Protect Sapmi i forbindelse med forskriftsmøtet i mai/juni 2013. Bakgrunnen for dette var at avtalepartene var kjent med at daværende regjeringen ville legge fram en ny mineralstrategi, og at det var gitt signaler om at regjeringen ville gå inn og støtte Protect Sapmi i en oppstartfase.

I ny mineralstrategi ble det signalisert at regjeringen ville gi Protect Sapmi finansiell støtte i en oppstartfase. Finansiell støtte ble verken avklart før forskriftsmøtet i mai eller før regjeringsskiftet høsten 2013.

Ny regjering ved Nærings- og fiskeridepartementet har ennå ikke avklart om det skal gis støtte til Protect Sapmi over statsbudsjettet. Av den grunn har Statens forhandlingsutvalg valgt å ikke avsatte en egen bevilgning til stiftelsen over Reindrifftsavtalen 2014/2015.

6.4.13 Lærings- og omsorgsbaserte tjenester.

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2012/2013 ble avtalepartene enige om å etablere en ordning for lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindriften. Det ble satt av 350.000 kroner til utvikling av ordningen.

Dette arbeidet har ikke kommet i gang, men i likhet med NRL mener Statens forhandlingsutvalg at arbeidet bør gjennomføres. Det foreslås derfor at pilotprosjektet finansieres av de 350.000 kronene som ble satt av i Reindrifftsavtalen 2012/2013.

Statens forhandlingsutvalg mener at pilotprosjektet bør gjennomføres av allerede etablerte kompetansemiljø innen denne typen tjenester i landbruket. Dette vil bidra til en god og effektiv oppfølging av pilotprosjektene i reindriften. Hovedsakelig fordi det da kan dras nytte av eksisterende kunnskap og infrastruktur knyttet til ordningen "Inn på tunet" i landbruket. Dette samsvarer også med anbefalingene til den partssammensatte arbeidsgruppen som avga sin rapport i 2012.

Ved gjennomføringen av pilotprosjektene etableres det en referansegruppe bestående av representanter fra NRL, Sametinget, KMD og LMD. Det tas sikte på at dette arbeidet slutføres innen 1. desember 2014.

6.4.14 Andre ordninger som sorterer under RUF

Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at RUFs styre skal utøve sin myndighet med utgangspunkt i bevilgningsrammen, og at styret selv legger opp til en plan for disponering av ikke øremerkede midler som kan understøtte målsettingene for reindriftpolitikken. Statens forhandlingsutvalg vil påpeke at så fremt ikke annet er bestemt av avtalepartene, skal frigjøring av tidligere gitte bevilgninger over fondet inngå som en styrking av fondets egenkapital.

Utover de ordningene som er omtalt ovenfor, legger Statens forhandlingsutvalg til grunn at det ikke gjennomføres endringer i de øvrige ordningene som i dag sorterer under Reindriften utviklingsfond.

6.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

6.5.1 Økonomisk ramme

Statens forhandlingsutvalg ser det som viktig å videreføre stimuleringen til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping, og på den måten legge til rette for de reindriftsutøverne som har reindrift som hovedvirksomhet.

Med bakgrunn i behovet for økt slakting og omsetning kommende slaktesesong, ønsker Statens forhandlingsutvalg å videreføre prioriteringen av de produksjonsrettede tilskuddene.

Statens forhandlingsutvalg foreslår en bevilgning på 65,4 mill. kroner til kostnadssenkende og direkte tilskudd for Reindriftsavtalen 2014/2015. Dette er en reduksjon på 2,3 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale.

6.5.2 Distriktstilskudd

Distriktstilskuddet skal bidra til å gi distriktene og tamreinlagene økonomisk grunnlag for å ivareta sitt ansvar og sine oppgaver med utvikling av reindriften i en bærekraftig retning. Dette innebærer bl.a. å få et reintall i balanse med beitegrunnet, bedre sikring av reindriften arealer, økt lønnsomhet, samt å legge til rette for en kriseberedskap.

Foruten tilskudd til Femunden reinbeitedistrikt, foreslår Statens forhandlingsutvalg å videreføre gjeldende regelverk og satser.

Når det gjelder Femunden reinbeitedistrikt, foreslår Statens forhandlingsutvalg at det gjennomføres en avkorting i distriktstilskuddet dersom distriktet ikke følger gitte vilkår for utøvelse av reindrift innenfor distriktets grenser, herunder gitte vilkår i avtale mellom Staten og grunneierne i domsområdet fra Høyesteretts avgjørelse i Korssjøfjellet.

Det foreslås en bevilgning på 10,3 mill. kroner til distriktstilskudd for Reindriftsavtalen 2014/2015. Dette er tilsvarende ramme som i gjeldende avtale.

6.5.3 Generelle vilkår for tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at i de distrikter hvor reintallet i siidaen er for høyt i forhold til det som er fastsatt, vil det skje en reintallsreduksjon i henhold til reindriftsloven § 60 tredje ledd.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre gjeldende regelverk med bortfall av tilskudd dersom siidaandelene ikke har redusert i samsvar med fastsatt reduksjon av Reindriftsstyret.

For å stimulere til at reintallet i det vesentligste eies av andelsinnehaveren og hennes/hans ektefelle og barn, foreslår Statens forhandlingsutvalg at det gjennomføres

en avkorting i de kostnadssenkende og direkte tilskuddene hvor reintallet til siidaandelsinnehaveren og hans/hennes ektefelle og familie i rett opp- eller nedstigende linje utgjør mindre enn 85 pst av reintallet i vårflokk.

Krav til avgiftspliktig næringsinntekt fra salg av kjøtt fra rein i eget merke på minimum 50.000 kroner eksklusiv merverdiavgift foreslås gjort gjeldende for samtlige siidaandeler i samtlige reinbeiteområder.

6.5.4 Driftstilskudd

For å kunne styrke de produksjonsrettede tilskuddene foreslår Statens forhandlingsutvalg å avvikle det ordinære driftstilskuddet.

Etableringstilskuddet foreslås videreført med gjeldende satser. Statens forhandlingsutvalg foreslår at det ikke skal gis etableringstilskudd i de tilfeller hvor etableringen innebærer at fastsatt øvre reintall for siidaen blir overskredet.

Særskilt tilskudd hvor kvinner står som eneste leder, foreslås avviklet. Når det gjelder særskilt tilskudd til leder av siidaandeler under 30 år per 1 januar 2015, foreslås det å videreføre dette tilskuddet med 25.000 kroner.

Det foreslås en bevilgning på 3,5 mill. kroner til særskilte driftstilskudd til ungdom og etableringstilskudd for Reindrifftsavtalen 2014/2015. Dette er en reduksjon på 4,0 mill. kroner i forhold til Reindrifftsavtalen 2013/2014.

6.5.5 Ektefellestilskudd

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre ordningen med ektefellestilskudd med dagens regelverk.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å redusere satsen for ektefellestilskudd fra 42.500 kroner til 30.000 kroner.

Det foreslås en bevilgning på 1,8 mill. kroner til ektefellestilskuddsordningen for Reindrifftsavtalen 2014/2015. Dette er en reduksjon på 0,7 mill. kroner i forhold til Reindrifftsavtalen 2013/2014.

6.5.6 Produksjonspremie

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre ordningen med produksjonspremie, med dagens satser.

For å legge til rette for økt slakting og omsetning av reinkjøtt og forsterke den ekstraordinære økningen av beregningsprosenten som ble gjennomført ved Reindrifftsavtalen 2013/2014, foreslår Statens forhandlingsutvalg å øke beregningsprosenten fra 31 % til 33 %.

Det foreslås en bevilgning på 30,0 mill. kroner til produksjonspremieordningen for Reindrifftsavtalen 2014/2015. Dette er en økning på 1,0 mill. kroner i forhold til Reindrifftsavtalen 2013/2014.

6.5.7 Kalveslaktetilskudd

Statens forhandlingsutvalg imøtekommer NRLs krav om en økning av kalveslaktetilskuddet. Statens forhandlingsutvalg ser nødvendigheten av økt uttak av kalv. Erfaring viser at kalv med lave vekter ikke blir tatt ut til slakt. For fortsatt å stimulere til økt kalveslakt, herunder økt uttak av kalv med lave vekter i det siste driftsåret for fastsatt reduksjonsperiode, foreslår Statens forhandlingsutvalg at kalveslaktetilskuddet blir satt til 325 kroner per kalv. Forøvrig foreslås en videreføring av gjeldende regelverk.

Det foreslås en bevilgning på 16,5 mill. kroner til kalveslaktetilskuddsordningen for Reindrifftsavtalen 2014/2015. Dette er en økning på 1,1 mill. kroner i forhold til Reindrifftsavtalen 2013/2014.

6.5.8 Frakttilskudd

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre gjeldende satser.

Når det gjelder regelverket for tilskudd av frakt av levende rein, har dette vært utfordrende å praktisere. Av den grunn ønsker Statens forhandlingsutvalg å se nærmere på en forenkling av regelverket knyttet til frakt av levende rein.

Det foreslås en bevilgning på 3,0 mill. kroner til frakttilskudd for Reindrifftsavtalen 2014/2015. Dette er tilsvarende bevilgning som for Reindrifftsavtalen 2013/2014.

6.5.9 Rapportering av slaktet rein

I henhold til *Forskrift om rapportering av slaktet rein* kan de som slakter rein søke om økonomisk støtte til å gjennomføre de alders- og kjønnsbestemmelser som kreves. Denne økonomiske støtten er fram til i dag blitt dekket over SRF sitt driftsbudsjett.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det avsettes 300.000 kroner som økonomisk støtte til slakteriene for å gjennomføre nødvendige alders- og kjønnsbestemmelser i Reindrifftsavtalen 2014/2015.

6.6 Velferdsordninger

Det avsettes 1,0 mill kroner til ordningen med tidligpensjon. Gjeldende regelverk og satser foreslås videreført.

Det foreslås en avsetning på 1,0 mill kroner til ordningen med avløsning ved svangerskap og fødsel. Tilskuddet skal bidra til å styrke stillingen til reindrifftskvinnene. Tilskudd for leid hjelp ved svangerskap og fødsel forvaltes av Reindrifftsforvaltningen. Gjeldende satser videreføres.

Bevilgningen til sykepengeordningen foreslås videreført med 0,6 mill. kroner. Den kollektive innbetalingen over reindrifftsavtalen til sykepengeordningen dekker tilleggspremien for økte sykepenger - fra 65 pst. til 100 pst. av inntektsgrunnlaget for sykdom utover 16 dager. Fødselspenger dekkes også med 100 pst. av inntektsgrunnlaget. Bevilgningen beregnes ut fra samlet næringsinntekt for de reineiere som inngår i ordningen. Midlene overføres sentralt til Folketrygden.

Det foreslås en bevilgning på 2,6 mill. kroner til velferdsordninger for Reindrifftsavtalen 2014/2015. Dette er tilsvarende bevilgning som i Reindrifftsavtalen 2014/2015.

6.7 Organisasjonstilskudd

Statens forhandlingsutvalg vil påpeke det særskilte med at NRLs drift i all hovedsak blir finansiert over statsbudsjettet. Innenfor en uendret budsjetttramme foreslår Statens forhandlingsutvalg å opprettholde organisasjonstilskuddet med 6,1 mill. kroner, herunder 200.000 kroner til HMS tiltak i reindrifften. I forbindelse med HMS-arbeidet forutsettes det som før en egenandel på 10 pst fra brukere av tjenesten.

Statens forhandlingsutvalg presiserer at tilskuddet utbetales kvartalsvis på grunnlag av oversendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2015. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/inntekter fra andre offentlige institusjoner skal spesifiseres både i regnskap og budsjett.

6.8 Fordeling av tilbudets ramme

Fordeling av tilbudets ramme på de ulike postene (mill kroner):

Post	Benevnelse	Reindrifftsavtalen 2013/2014	Forslag til avtalen for 2014/2015	Differanse 2013/2014 og 2014/2015
51	Reindriftens utviklingsfond	33,1	35,4	2,3
72	Organisasjonstilskudd	6,1	6,1	-
75	Direkte tilskudd	67,7	65,4	- 2,3
79	Velferdsordninger	2,6	2,6	-
	Sum	109,5	109,5	-

Spesifikasjon av post 51: Utviklings- og investeringstiltak (mill kroner):

Formål	Avtalen 2013/2014, tildelingsramme	Avtalen 2014/2015, tildelingsramme
Kvinnerettede tiltak	1,0	-
Forskning og utvikling	-	-
SNT	2,0	-
Konfliktforebyggende tiltak	1,45	1,45
Reinprogrammet	8,2	8,2
Fagbrevordningen	2,0	2,0
Markedstiltak	5,0	5,0
Pramming	5,3	5,3
Lærings- og omsorgsbaserte tjenester	-	-
Til disposisjon for RUF's styre	8,15	13,45
Sum	33,1	35,4

Spesifikasjon av post 75: Kostnadssenkende og direkte tilskudd (mill kroner):

Benevnelse	Avtalen 2013/2014	Avtalen 2014/2015
Distriktstilskudd	10,3	10,3
Produksjonspremie	29,0	30,0
Kalveslakttilskudd	15,4	16,5
Driftstilskudd	7,5	3,5
Ektefellestilskudd	2,5	1,8
Frakttilskudd	3,0	3,0
Tilskudd til rapportering av rein	-	0,3
Sum	67,7	65,4

7. FORHOLD UTENFOR RAMMEN FOR REINDRIFSAVTALEFORHANDLINGENE

7.1 Hovedavtalen

NRL har i sitt krav anmodet om en avklaring om Hovedavtalen muliggjør forhandlinger med andre departementer i saker som faller inn under deres sektoransvar.

LMD viser til at det følger av Hovedavtalen § 1 at avtalens *parter* er Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL). Videre følger det av § 2 at det er *partene* som skal føre forhandlinger om en løpende reindrifftsavtale, i samsvar med de til enhver tid vedtatte mål og retningslinjer for reindriftpolitikken. Stortinget har gitt forhandlingsfullmakten når det gjelder forhandlinger om reindrifftsavtaler til LMD, og på denne bakgrunn kan ikke NRL forhandle med andre departementet.

7.2 Sikring av reindriftens arealer

7.2.1 Planretningslinjer for særlig viktige reindrifftsareal

I Meld. St. 9 (2011–2012), Landbruks- og matpolitikken, Velkommen til bords, ble det signalisert behov for å styrke arbeidet og oppmerksomheten omkring en bedre sikring av reindriftens arealer. Ett av flere tiltak som ble lansert var forslag om å etablere planretningslinjer for de arealene som er av særlig viktighet for en bærekraftig reindrift. Den forrige regjeringen var enige om at det skulle utarbeides planretningslinjer etter plan- og bygningsloven som et tiltak for en bedre sikring av reindriftens arealer.

Statlige planretningslinjer er hjemlet i plan- og bygningslovens kapittel II Nasjonale planoppgaver § 6-2 og § 6-3 og sorterer under KMDs ansvarsområde. Formålet med retningslinjene er å markere nasjonal politikk på områder som det er spesielt viktig blir fulgt opp i planleggingen. Planretningslinjene vil primært gjelde selve innholdet i planleggingen, for eksempel mål og verdier som skal legges til grunn, og hvordan ulike interesser og hensyn skal ivaretas og avveies. Utover at planretningslinjene vil være et sentralt tiltak for en bedre sikring av reindriftens arealer, vil de bidra til økt grad av forutsigbarhet i den kommunale og regionale planleggingen.

Ny regjering har ennå ikke besluttet om de ønsker å videreføre det arbeidet som ble igangsatt med utarbeidelse av planretningslinjer. Så snart man har en avklaring vil NRL bli orientert.

7.2.2 Rettsutgreiing, bruksordning, mv. internt i reindriften

Som en oppfølging av det som det ble enighet om under konsultasjonene med Sametinget og NRL om ny jordskiftelov, vil det bli opprettet en arbeidsgruppe, som skal se nærmere på om utøvere og innehavere av reindrifftsretten skal kunne kreve rettsutgreiing og bruksordning etter jordskifteloven når det gjelder interne forhold i reindriften. Slik adgang foreligger ikke i dag og heller ikke etter den nye

jordskifteloven, som trer i kraft 1. januar 2016. Arbeidsgruppen skal også vurdere hvordan man sikrer kunnskap og kompetanse i jordskiftedomstolene om samisk kultur, rettsforståelse og sedvane. Det er også aktuelt å se på reindriftslovens bestemmelse om mekling. NRL og Sametinget vil snarlig bli invitert til nye konsultasjoner om det videre arbeidet.

7.3 EUs forordning 853/2004

I reindriften har det vært mulig å selge reinkjøtt direkte til forbruker fra primærproduksjonssted eller slakteplass i et reindriftdistrikt uten at dette er blitt kontrollert av veterinærmyndigheter. Virksomheten har vært begrenset til et maksimum på 10 reinsdyr per siida per år.

Det har vært mulig kun å selge kjøttet lokalt i reindriftsområdet, ikke i andre deler av Norge eller til andre EØS land.

Ved innføring av hygienepakken er det i utgangspunktet ikke anledning til å slakte rein for privat salg.

Landbruks- og matdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet har arbeidet for å legge til rette for et unntak fra EUs hygiene- og kontrollregelverk for slakting av små mengder rein uten kjøttkontroll for omsetning direkte til forbruker. Et slikt unntak er nå akseptert på EØS-nivå. Det vil derfor våren 2014 bli gjennomført offentlig høring av et forslag som legger opp til unntak for inntil 10 rein per siidaandel per reindriftsår. LMD tar sikte på at forskrift vil være fastsatt innen høstens slaktesesong.

7.4 Rovvilt

NRL har reist en rekke problemstillinger knyttet til rovviltforvaltningen. Statens forhandlingsdelegasjon legger opp til en orientering fra MD om følgende problemstillinger:

- Reindriften reell innflytelse gjennom nasjonalparkstyrene.
- Status i arbeidet med oppfølging av Regjeringens politiske plattform knyttet til rovvilt.
- Tilbakemelding på NRLs tiltaksliste.
- Status Nord-Trøndelagsrapporten.
- Anmodning om møte ang endring av forskrift for bruk av motorkjøretøy i utmark og islagte vassdrag.

7.5 Radioaktivitet

LMD er enig med NRL i at det er behov for en gjennomgang av dagens forskrift om kompensasjon for utgifter, merarbeid og økonomisk tap som reieneierne påføres som følge av tiltak mot radioaktivitet i reinkjøtt. Det foreslås at avtalepartene i løpet av forhandlingene om Reindriftsavtalen 2014/2015 blir enige om formål, fremdriftsplan og organiseringen av en gjennomgang av dagens ordninger.